

	СИЛАБУС навчальної дисципліни «Управління витратами»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	073 Менеджмент ОП Менеджмент підприємства
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова фахова навчальна дисципліна
Курс, семестр	4-й курс, 8-й семестр (денна форма)/7-й семестр (заочна форма)
Трудовісність	Загальна кількість годин - 120 Кількість кредитів - 4,0
Мова(и) викладання	Державна
ННІ, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра менеджменту ім. І.А. Маркіної
Контактні дані розробника	Наталія Чернікова, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Контакти: ауд. 487а (навчальний корпус №4) e-mail: nataliia.chernikova@pdau.edu.ua тел. 050 476 79 16. Профайл: https://www.pdau.edu.ua/people/chernikova-nataliya-mykolayivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у здобувачів теоретичних знань та практичних навичок управління витратами для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо їх оптимізації та мінімізації.
Компетентності	Загальні: ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій ЗК 11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації. ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Фахові: ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту. ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
Результати навчання	ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

	ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації. ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
Методи навчання	1) <i>методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності</i>: словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочні, практичні (практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою); 2) <i>методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності</i>: методи формування пізнавальних інтересів, методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності; 3) <i>інноваційні та інтерактивні методи навчання</i>: інтерактивні методи, комп'ютерні та мультимедійні методи; 4) <i>методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності</i>: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи самоконтролю.
Програма навчальної дисципліни	Тема 1. Сутнісна характеристика витрат та їх класифікація Тема 2. Система управління витратами на підприємстві Тема 3. Собівартість та її калькулювання як основа управління витратами Тема 4. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування управлінських рішень Тема 5. Оптимізація витрат пов'язаних з активами та пасивами підприємства Тема 6. Контроль витрат та стимулювання економії ресурсів Тема 7. Бюджетування як складова системи управління витратами Тема 8. Управління інвестиційними витратами Тема 9. Оперативне та стратегічне управління витратами
Стратегія оцінювання результатів навчання	Поточний контроль: розв'язування тестів; контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання); виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи. Підсумковий контроль: залік.
Політика навчальної дисципліни	<i>Політика щодо відвідування</i>: здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. ін.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань. <i>Політика щодо академічної доброчесності</i>: виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на

	використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist. Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проектах (з видачою сертифікату) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набуті очікувані навчальні результати навчальної дисципліни.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Економічна теорія, Економіко-математичні методи та моделі, Статистика, Економіка підприємства, Управління соціальною відповідальністю
Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни	Презентації, відеоролики
Рекомендовані джерела інформації	Основні 1. Артамонова Н. С., Акулюшина М.О. Управління витратами : навч. посіб. Київ, 2022. 116 с. 2. Данилко В. К., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами : навч. посіб 2-е вид. К. Каравела, 2018. 216с. 3. Ахновська І.О., Болгов В.С. Управління витратами: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 156 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/943/1/58_Управління%20витратами_I.pdf 4. Матвеева Н.М., Славута О.І. Управління витратами : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 157 с. URL: https://eprints.kname.edu.ua/57428/1/2019%20печ.%2029Н%20НП%20Управління%20витрат%20от%20редактора.doc.pdf 5. Чернікова Н.М. Інноваційно-інвестиційна політика підприємств в умовах цифровізації: фаховий науково-практичний журнал: Причорноморські економічні студії. Випуск 64. 2021. С. 108-112. DOI: https://doi.org/10.32843/bses.64-17 URL: http://bses.in.ua/journals/2021/64_2021/19.pdf Допоміжні:

	1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text 2. Наказ Міністерства фінансів Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». 07.02.2013 р. №73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text 3. Податковий кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text 4. Бюджетний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text 5. Чернікова Н.М. Управління витратами як інструмент забезпечення конкурентних переваг: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції: “Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики. М. Полтава, 18 травня 2023 року, С. 54 - 57. <i>Інформаційні ресурси</i> 1. www.nbuv.gov.ua/ (Бібліотека ім. В.І. Вернадського) 2. http://korolenko.kharkov.com/ (Бібліотека ім. В.Г. Короленко) 3. https://mof.gov.ua/uk/ (Міністерство фінансів України) 4. http://zakon3.rada.gov.ua/ (Нормативно-правова база України) 5. www.ukrstat.gov.ua/ (Державна служба статистики України)
Рік введення	2024

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти денної форми навчання				Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	розв'язування тестів	тези*	
Тема 1. Сутнісна характеристика витрат та їх класифікація	7	4	2	10*	13
Тема 2. Система управління витратами на підприємстві	7	4	2		13
Тема 3. Собівартість та її калькулювання як основа управління витратами	6	4	2		12
Тема 4. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування управлінських рішень	7	4	2		13
Тема 5. Оптимізація витрат пов'язаних з активами та пасивами підприємства	7	4	2		13
Тема 6. Контроль витрат та стимулювання економії ресурсів	6	4	2		12
Тема 7. Бюджетування як складова системи управління витратами	6	4	2		12
Тема 8. Управління інвестиційними витратами	-	4	2		6
Тема 9. Оперативне та стратегічне правління витратами	-	4	2		6
Тези				10*	
Разом	46	36	18	10*	100

* є необов'язковими, але дають змогу отримати додаткові бали

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти денної форми навчання:

- розв'язування тестів (10 тестів по 0,2 балів за вірну відповідь, всього 2 бали за тему):

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Кількість правильних відповідей на тестові завдання	Кількість балів
Високий	9-10	1,8 – 2,0
Достатній	7-8	1,4 – 1,6
Середній	5-6	1,0 – 1,2
Задовільний	3-4	0,6 – 0,8
Низький	1-2	0,2 – 0,4
Незадовільний	0	0

- виконання завдань на практичних заняттях (0-7 б.):

Оцінювання виконання завдань на практичних заняттях

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; завдання виконано у повному обсязі, присутній аналіз, самостійне бачення та наведені практичні приклади	7
Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; в цілому вірно виконано завдання, але без наведення прикладів, додаткової інформації	6
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; у відповіді на завдання, спостерігаються помилки, недостатньо повна інформація, відсутній самостійний аналіз, приклади	5
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; у відповіді спостерігаються значні помилки, але здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті завдання	3 - 4
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; завдання виконане на слабкому рівні, або допущені грубі помилки у виконанні	1 - 2
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; завдання не виконане, або виконане з великою кількістю помилок, які унеможливають його позитивну оцінку	0

- виконання завдань самостійної роботи (0-4 б.):

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; завдання виконано у повному обсязі, присутній аналіз, самостійне бачення та наведені практичні приклади	3,0 - 4,0
Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; в цілому вірно виконано завдання, але без наведення прикладів, додаткової інформації	2,5 – 3,0
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; у відповіді на завдання, спостерігаються помилки, недостатньо повна інформація, відсутній самостійний аналіз, приклади	2,0 – 2,5
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; у відповіді спостерігаються значні помилки, але здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті завдання	1,5 – 2,0
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; завдання виконане на слабкому рівні, або допущені грубі помилки у виконанні	1 – 1,5
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; завдання не виконане, або виконане з великою кількістю помилок, які унеможливають його позитивну оцінку	0

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти заочної форми навчання			тези*	Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи (в т.ч. контрольна робота)			
		виконання завдань самостійної роботи	контрольна робота		
Тема 1. Сутнісна характеристика витрат та їх класифікація	10	3	30	10*	13
Тема 2. Система управління витратами на підприємстві	11	3			13
Тема 3. Собівартість та її калькулювання як основа управління витратами	-	4			4
Тема 4. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування управлінських рішень	11	3			14
Тема 5. Оптимізація витрат пов'язаних з активами та пасивами підприємства	-	3			3
Тема 6. Контроль витрат та стимулювання економії ресурсів	11	3			14
Тема 7. Бюджетування як складова системи управління витратами	-	3			3
Тема 8. Управління інвестиційними витратами	-	3			3
Тема 9. Оперативне та стратегічне правління витратами	-	3			3
Контрольна робота			30		30
Тези					
Разом	43	57		10*	100

* є необов'язковими, але дають змогу отримати додаткові бали

Оцінювання виконання завдань на практичних заняттях

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; завдання виконано у повному обсязі, присутній аналіз, самостійне бачення та наведені практичні приклади	10 - 11

Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; в цілому вірно виконано завдання, але без наведення прикладів, додаткової інформації	7 - 9
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; у відповіді на завдання, спостерігаються помилки, недостатньо повна інформація, відсутній самостійний аналіз, приклади	5 - 6
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; у відповіді спостерігаються значні помилки, але здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті завдання	3 - 4
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; завдання виконане на слабкому рівні, або допущені грубі помилки у виконанні	1 - 2
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; завдання не виконане, або виконане з великою кількістю помилок, які унеможливають його позитивну оцінку	0

- виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти заочної форми навчання (без урахування контрольної роботи) (0-2 б.):

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; завдання виконано у повному обсязі, присутній аналіз, самостійне бачення та наведені практичні приклади	3 - 4
Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; в цілому вірно виконано завдання, але без наведення прикладів, додаткової інформації	2
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; у відповіді на завдання, спостерігаються помилки, недостатньо повна інформація, відсутній самостійний аналіз, приклади	1,5
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; у відповіді спостерігаються значні помилки, але здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті завдання	1
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; завдання виконане на слабкому рівні, або допущені грубі помилки у виконанні	0,5
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; завдання не виконане, або виконане з великою кількістю помилок, які унеможливають його позитивну оцінку	0

- виконання завдань самостійної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання передбачає також виконання контрольної роботи:

Головними критеріями при оцінці контрольної роботи здобувачів вищої освіти

073МЕН_бз_2021 є досягнення програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою.

Характеристика оцінок:

Теоретичне запитання №1 - від 0 до 5 балів

Теоретичне запитання №2 - від 0 до 5 балів

Теоретичне запитання №3 - від 0 до 5 балів

Теоретичне запитання №4 - від 0 до 5 балів

Практичне завдання – від 0 до 10 балів

Оцінювання теоретичних запитань

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає через письмові відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, немає (має незначні недоліки) недоліків щодо оформлення	4 - 5
Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає у письмових відповідях, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Оформлення в цілому відповідає вимогам.	3,5 - 4
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; розкриває зміст теоретичних питань, допускаються при цьому неточності та незначні помилки. Є незначні недоліки в оформленні роботи.	3 – 3,5
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності, є недоліки в оформленні.	2 - 3
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому грубі неточності, є суттєві недоліки в оформленні;	1-2
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань. Недотримані правила оформлення. Або питання відсутнє.	0

Оцінювання практичного завдання

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН; в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, немає (має незначні недоліки) недоліків щодо оформлення	8 - 10
Достатній	здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН; достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Оформлення в цілому відповідає вимогам	6 - 8
Середній	здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН; розкриває зміст завдання, допускаються при цьому неточності та незначні помилки. Є незначні недоліки в оформленні роботи.	4 - 6
Задовільний	здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН; не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, є недоліки в оформленні	2 - 4
Низький	здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал, допускаючи при цьому грубі неточності, є суттєві недоліки в оформленні	1 - 2
Незадовільний	здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє основні визначення. Недотримані правила оформлення. Або завдання відсутнє.	0

- тези для здобувачів денної та заочної форми навчання (0 – 10 б.) :

Рівень опанування РН відповідної навчальної програми	Якісна оцінка відповідей, виконання завдань, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Тези відповідають програмі курсу за змістом; оформлені згідно встановлених вимог; опубліковані/прийняті до друку під час проходження курсу	10
Середній	Тези відповідають програмі курсу за змістом але потребували значного доопрацювання; прийняті до друку під час проходження курсу	5
Незадовільний	Тези не відповідають програмі курсу за змістом; не прийняті до друку під час проходження курсу	0

